

Virallinen lajikeluettelo kasvilajikelautakunnan peukalon alla

Veikko Niittymaa, Maaseudun Tulevaisuus

Uusien kasvilajikkeiden hyväksymisestä viralliseen lajikeluetteloon päätetään kerran vuodessa kokoontuvassa Kasvilajikelautakunnan jaostossa. Kokous on yleensä tammi-helmikuussa sen jälkeen, kun viralliset lajikekokeiden tulokset ovat valmistuneet, kertoo lautakunnan sihteerin Arto Vuori maa- ja metsätalousministeriöstä.

Lajikkeiden hyväksymistä säädellään tarkoin kansainvälisessä Upov-järjestelmässä. Lautakunta päättää hyväksymisestä jalostajan tekemän hakemuksen sekä lajikekokeiden tulosten perusteella. Likikään kaikki testattavaksi tuodut lajikkeet eivät yllä lajikeluetteloon ja pääse siten markkinoille.

Tämän vuoden kokous on jo pidetty. Lautakunta kelpuutti lajikeluetteloon ennätysmäiset 31 uutta lajiketta, joista pelkästään ohria oli kolmasosa. Uusi mallasohralajike on haussa.

Vuoren mukaan lautakunnalla on kaksi jaostoa. Lajikeluetteloon valittavista päättävä jaosto kokoontuu kerran vuodessa. Puheenjohtaja on professori Ari Saarnilehto Turun yliopistosta ja jäsenenä jalostajien, neuvonnan, kaupan ja tuottajien edustajat.

Lautakunnan jalostajanoikeusjaosto käsittelee puolestaan jalostajanoikeuteen liittyviä hakemuksia, joita jalostajat tarvitset turvataksaan oikeutensa jalostamaansa lajikkeeseen. Kokouksia on tarvittaessa, kaksi tai kolme vuodessa. Käytössä on kaksi rinnakkaista hyväksymisjärjestelmää. Koko EU:n alueella olevan järjestelmän sijasta jalostaja voi hakea hyväksyntää kansallisten määräysten mukaisesti. Molempia ei voi hakea. Kaikki ovat päätyneet kansalliseen hyväksyntään.

Kansalliset säädökset on räätälöity Suomen tarpeita vastaavaksi. Tilan oma siemen ja sen käyttö on katsottu tarpeelliseksi pienen tilakoon takia.

Vuori on ollut apuna muun muassa Puolassa, joka otti käyttöön Suomen kaltaiset kansalliset kasvinjalostajan oikeuksia koskevat kansalliset määräykset.

Vuoren mukaan lautakunta käsittelee hakemuksia sekä suorien, virallisissa lajikekokeissa saatujen tulosten, että

epäsuorien, lajikkeen erottumista koskevien perusteiden mukaisesti.

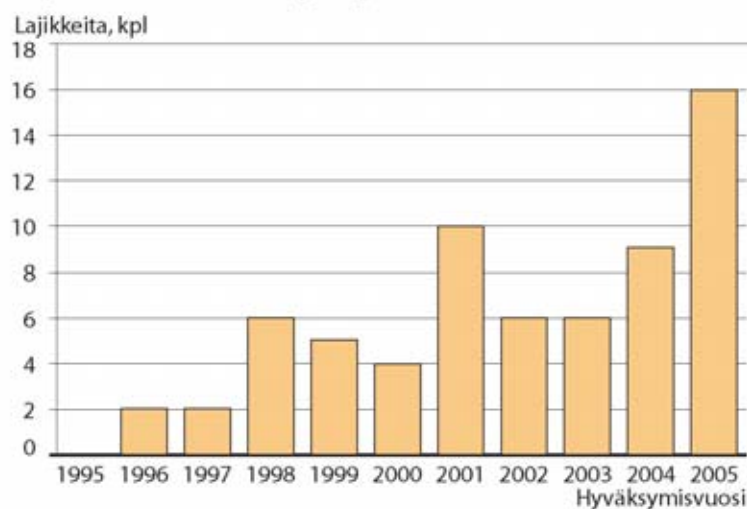
Lautakunnan molemmat jaostot käyttävät apuna KTTK:n asiantuntemusta kasvilajikkeiden erottamisessa. Uudessa lajikkeessa pitää olla muista erottuva tuntomerkki, jonka avulla se pystytään erottamaan. Tätä eivät ulkopuoliset aina ymmärrä, Vuori sanoo.

Ellei lajiketta pystytä erottamaan aiemmin hyväksytystä, sitä ei voida ottaa viralliseen lajikeluetteloon. Pelkkä lajikkeen erottuminen muista ei riitä, vaan uutuuden pitää tarjota käyttäjälle lisää viljelyarvoa vanhoihin lajikkeisiin verrattuna.

Likikään kaikki virallisiin lajikekokeisiin tuodut lajikkeet eivät läpäise seulaa. Viljelyarvoa testaavissa lajikekokeissa oli viime kesänä 30 ohraa, joista joka kolmas kelpuutettiin lajikeluetteloon.

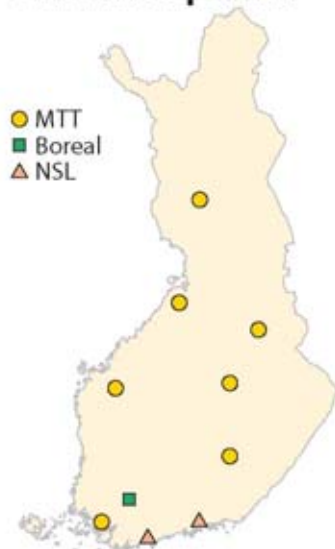
Kaurassa ja kevätvehnässä seula oli vielä tiukempi. Yhdestätoista testatusta kauralajikkeesta kaksi kelpasi luetteloon ja yhdeksästä kokeissa olevasta kevätvehnästä vain Borealin Aino ylsi lajikeluetteloon.

Lajikeluettelon viljalajikkeet 2005

Kuluva vuosi on poikkeuksellisen satoisa uusissa kasvilajeissa. Viralliseen lajikeluetteloon kelpuutettiin peräti 31 uutta lajiketta.

Ohran koepaikat

Lajikekokeita tehdään ensi kesänä kymmenellä paikalla. MTT suorittaa kokeista seitsemässä paikassa, Boreal Jokioisissa ja Uudenmaan ruotsinkielinen neuvontajärjestö kahdessa paikassa.